

## Noves publicacions en occità des de l'Aran

La Val d'Aran celebra aquesta setmana la seva Setmana Culturau, amb activitats diàries per aprofundir en la cultura i identitat araneses i occitanes. Entre altres activitats, s'ha presentat el programa de publicacions en aranès del Conselh Generau, a càrrec del responsable aranès de política lingüística, Jusèp Loís Sans. El Conselh ha decidit, per raons econòmiques, deixar de fer tirades en paper, excepte que siguin a comanda. Algunes de les novetats previstes és un estudi sobre les campanes de la Val d'Aran de Daniel Vilarrubies, un estudi històric sobre el paper fronterer de l'Aran de Joan Carles Riera Socasau, una novel·la de Manuel de Miguel Frocada ubicada a Les, una obra de teatre de l'eivissenc Bernat Joan traduïda a l'aranès per Miquèu Segalàs, entre d'altres.

## La programació de tardor de l'Enric Granados, a punt

L'Auditori Enric Granados de Lleida ja té a punt la temporada de tardor. Hi haurà setze concerts, entre els quals destaquen el del violinista Ara Malikian, els pianistes Aldo Ciccolini i Miquel Farré, l'Spanish Brass Luur Metalls i Andreas Prittwitz. La temporada arrencarà el 10 d'octubre, amb el concert de trompetista americà Allen Vizzutti amb l'Spanish Brass Luur Metalls, que presentarà un repertori de Bach, Tartini, Bizet, Vizzutti, Montsalvatge i Gershwin. El virtuós de la flauta Andreas Prittwitz actuarà amb la Lookingback Barroque Orquestra i interpretarà



Aldo Ciccolini, a Lleida el 2008. PAERIA

composicions barroques a l'estil clàssic i, també, modern. Els abonaments de temporada ja estan a la venda, fins al 15 de juliol.

## Més d'11.000 visites a l'exposició de Thyssen

L'exposició *L'exposició Rusiñol, Monet, Gauguin, Sunyer. El paisatge a la Col·lecció Carmen Thyssen*, que va obrir les portes el passat 15 de maig al CaixaForum de Lleida ha estat visitada ja per més d'11.000 persones, tot un rècord a Lleida. La mostra fa un recorregut per la història del paisatge en la pintura catalana i europea i està oberta fins el 28 de juliol.

# Les muntanyes de la llibertat

**F**a cinc anys l'historiador Josep Calvet va recuperar de l'oblit els passadors de frontera i les rutes clandestines que durant molts anys van servir per fugir a través del Pirineu, primer als republicans que fugien de Franco i, després, en sentit contrari, a milers de jueus que fugien de l'Europa ocupada pels nazis. En la seva investigació, divulgada a través del llibre *Les Muntanyes de la Llibertat* (L'Avenç, 2008), va detallar les rutes pirinenques per les quals van passar unes 90.000 persones durant la Segona Guerra Mundial, entre 1939 i 1944, buscant en la presumpta neutralitat de l'Estat una possible sortida marítima cap a Anglaterra o els Estats Units. També va recuperar el nom de molts passadors, alguns d'ells, veterans republicans que van voler continuar la lluita col·laborant amb els governs aliats, i, altres, contrabandistes del Pallars, Andorra i l'Alt Urgell que durant els anys de guerra van col·laborar a salvar vides, en molts casos per diners, però no només per diners.

Cinc anys després de la publicació, la presó de Sort (un antiga casa on la Guàrdia Civil portava detinguts els furtius que enxampava creuant la frontera) s'ha convertit en un museu que rep milers de visites a l'any i les antigues rutes per la muntanya s'han convertit en itineraris que poden seguir els excursionistes i els curiosos del patrimoni cultural i la memòria històrica del Pirineu. Aquest mes de juliol se celebraran al Pallars unes jornades commemoratives i divulgatives

## Jornades

El proper dissabte 13 de juliol l'historiador Josep Calvet, la guia de muntanya Imma Rubio i el tècnic del Parc Natural de l'Alt Pirineu Juan Fernández intervindran en un debat, previ a una visita comentada a la presó museu. L'endemà, es podrà fer una ascensió al coll de Pala de Clavera, on hi haurà una trobada amb uns marxadors occitans que fan la ruta des de l'altre costat.



dels Camins de la Llibertat per tal de donar un nou impuls a aquest retrobament amb un episodi històric tan transcendent i que demostra que Catalunya, volent o no, sempre ha estat d'una manera o d'una altra present en els conflictes que han transformat Europa. A més de conferències, organitzades pel Memorial Democràtic i el Parc Natural de l'Alt Pirineu, entre altres, es podran fer visites i l'ascensió al coll de Pala de Clavera, seguint una de les rutes que van portar tanta gent a la llibertat unes dècades enrere. \*

**L'historiador Josep Calvet**, fotografiat al claustre de l'edifici central de la Universitat de Lleida. D.M.